

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitvlaria Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

IV. Ordo qualiter in sancta Romana Ecclesia Episcopus ordinatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-22974

facras virgines benedicunt; & dum præcessit unusquisque in singulis, si tamen sunt præordinatores in cunctis. Ordinationes autem Episcoporum auctoritate apostolica ab omnibus qui in eadem fuerint provincia Episcopis sunt celebrandæ: qui simul convenientes scrutinium diligenter agant juxta consuetudinem sanctæ Romanæ Ecclesiæ atque instituta Carthaginensis Concilij, jejunijque cum omnibus precibus celebrent, & manus cum sanctis evangelij quæ prædicantur sunt imponentes dominica die hora tertia orantes, instar videlicet Apostolorum, qui cum Paulum & Barnabam ex præcepto Spiritus sancti ad evangelium gentibus mitterent prædicandum, jejunantes & orantes manus eis imposuerunt. Nam dies resurrectionis dominicæ tantis divinarum dispensationum mysteriis est consecrata ut quicquid à Domino est insignis constitutum, in hujus diei dignitate sit gestum. Vnde celesti quadam regula insinuatam & traditum noverimus in illa die celebranda esse mysteria sacerdotalium benedictionum in qua collata sunt omnia dona gratiarum. Hora verò in qua episcopalis ordinatio celebraretur nulla potius à præcessoribus Dei sacerdotibus eligenda fuit quam ea in qua Spiritus sanctus descendit ad terras impleturus gratiam quam Christus promissit. Sacra præterea unctio exemplo Prophetarum & Regum capita eorum more Apostolorum & Moyfi unguant: quia omnis sanctificatio constat in Spiritu sancto, cujus virtus invisibilis sancto est chrismati permixta. His etiam, dum consecrentur, dentur baculi; ut eorum judicio subditam plebem vel regant vel corrigant, vel infirmitates infirmorum sustineant. Dentur & anuli propter signum pontificalis honoris vel signaculum secretorum. Nam multa sunt quæ ante carnalium minusque intelligentium sensus occultantes sacerdotes, quasi sub signaculo condunt, ne indignis quibusque sacramenta Dei aperiantur. Hoc quoque ritu solemnem ordinationem cuncti comprovinciales Episcopi celebrent. Quod si omnes simul convenire non poterint, assensum tamen suis præcibus præbeant, ut ab ipsa ordinatione animo [non] desint. Porro & Hierosolymitarum primus Archiepiscopus beatus Iacobus, qui iustus dicebatur, & secundum carnem Domini nuncupatus est frater, à Petro, Iacobo, & Iohanne Apostolis est ordinatus, successoribus videlicet dantes formam ut minus quam à tribus, reliquisque omnibus assensum præbentibus, nullatenus Episcopus ordinetur, & communi voto ordinatio celebretur. Quod idcirco instituente Domino fieri jubetur, scilicet ut non ab uno, sed à cunctis comprovincialibus ordinationes Episcoporum celebrentur, nullatenus minus quam à tribus præsentibus, ceteris omnibus testimonio literarum consentientibus, ne aliquid contra fidem Ecclesiæ unius tyrannica auctoritas moliretur, & regula vel fides confunderetur credentium.

I V.

Ordo qualiter in sancta Romana Ecclesia Episcopus ordinatur.

DUm à civitate & loco Episcopus fuerit defunctus, à populo civitatis eligitur alius, & fit à sacerdotibus, clero, & populo decretum; & veniunt ad Archiepiscopum, adducentes secum & suggestionem, hoc est, rogatorias litteras ut eis Episcopus consecratur quem secum deportati sunt. Tunc Archiepiscopus præcipit Sacellario vel Nomenclatori ut eum ad Archidiaconum dirigat, quatenus inquit illum de quatuor capitulis, id est, de arsaniquita, quod est cubans cum mafculo, pro ancilla Deo sacrata, quæ à Francis nonna dicitur, pro quadrupedibus, & pro muliere viro alio conjuncta, aut si conjugem habuit ex alio viro, quæ à Gracis dicitur deuterogamia. Et dum nulli horum ipse vir conscius fuerit, evangelij ad medium deductis, jurat ipse electus Archidiacono, & posthæc traditur Subdiacono, & pergit cum præfato electo ad aulam sanctæ matris Ecclesiæ, ibique super ejus sacratissimum corpus confirmat quod non cognovisset superiùs nominata capitula. Alia verò die nuntiatur ab Archidiacono sicut actum est. Tunc Archiepiscopus induit se pallio, & sedet in sede; & vocatis ad se Episcopis & Presbyteris, jubet eos secum confedere. Stante autem universo clero, præcipit Sacellario suo ut plebs civitatis ingreditur. Et ille dum petrexit ad eos introducendum, eligit ex illis, id est, sacerdotibus, personam qui reddat rationem dum fuerit interrogatus. Et dum fuerit introductus, interrogatur ab Archiepiscopo suo. Quid est, fratres, quod vos fatigastis? Illi respondent: Ut nobis, Domine, concedas patronum. Respondet Archiepiscopus: Habetis decretum. Respondent: Habemus. Quo honore fungitur? Respondent: Diaconus est, vel Presbyter, aut quod fuerit. Iterum interrogantur: Quot annos habet in diaconatu aut presbyteratu? Respondent quot. Tunc Archiepiscopus dicit: De ipsa Ecclesia est, an de alia? Respondent: De ipsa. Et si dixerint de alia, dicit Archiepiscopus: Dimissoriam habet ab Episcopo suo? Respondent: Habet. Et mox offerent eam. Deinde Archiepiscopus dicit: Conjugem habuit, aut disposuit de domo sua? Respondent si habuit aut non, & si de domo sua disposuit. Archiepiscopus dicit: Quid vobis complacuit de eo? Respondent: Castitas, hospitalitas, benignitas, & omnia bona quæ Deo sunt placita. Archiepiscopus dicit: Videte, fratres, ne aliquam promissionem fecisset vobis. Scitis quod simoniacum & contra canones est. Respondent: Absit à nobis. Archiepiscopus dicit: Vos videritis. Et iterum dicit: Habetis decretum? Respondent. Habemus. Et dum eum offerunt, jubet Sacellario ut relegatur. Et dum relectus fuerit, jubet Archiepiscopus introducere electum. Dum verò introductus à Subdiacono fuerit, à longè tertia vice se in terra prosternit. Tunc Archiepiscopus dicit: Protegat nos Dominus. Respondent omnes: Amen. Archiepiscopus interrogat eum: Quid te fatigasti,

Ex eodem
codice
Tril-
litanon.

frater? Respondet: Ad quod non sum dignus, isti confratres mei me adduxerunt. Et dicit: Quo honore fungeris? Respondet: Diaconus aut Presbyter sum, vel cuiuscunque gradus est. Et interrogat eum Archiepiscopus: Quot annos habes in diaconatu aut presbyteratu? Respondet quot. Iterum interrogat eum Archiepiscopus: Habuisti conjugem, aut de domo tua disposuisti? Ille respondet si habuit aut non, & si de domo sua disposuit. Et iterum interrogatur si aliquam dationem aut promissionem fecisset. Respondet: Absit. Iterum dicit ei: Quales codices in Ecclesia tua leguntur? Respondet: Octateuchum, Regnorum, Prophetarum, Actus Apostolorum, Evangelium, & Apostolorum epistolæ, atque Apocalypsis. Et iterum interrogat eum: Nosti canones? Et respondet: Doce nos Domine. Archiepiscopus dicit: Ordinationem si feceris, aptis temporibus fac, id est, primo, quarto, septimo, & decimo mense. Bigamos & curiales ad sacros ordines ne promoveas. Attamen dabitur tibi edictum de scrutinio quomodo debeas converteri. Tunc præcipit Archidiacono Episcopus, & relegit petitionem quam ipse electus à populo Archiepiscopo offert. Et dum lecta fuerit, dicit Archiepiscopus: Quoniam vota omnium in te conveniunt, hodie te abstinebis, & crastino, si placuerit Deo, consecraberis. Respondet Archidiaconus: Iussisti Domine. Et dat ipsi electo osculum Archiepiscopus, & egreditur foras. Alia verò die, quæ est dominica, procedet Archiepiscopus in Ecclesia; ibique Episcopi & Presbyteri cum eo vel ceteri ordines Clericorum consistunt. Et ingreditur Archiepiscopus secretarium, & jubet scholam psallere; proceditque de secretario cum omni decore in Ecclesia ipsa, sicut mos est. Completo verò introitu, non dicunt tunc *Kyrie eleyson*; sed mox Archiepiscopus dat orationem. Deinde legitur Apostolus ad Timotheum: *Karissime, fidelis sermo, si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat &c.* Et dum psallitur gradale, egreditur Archidiaconus cum acolythis & subdiaconis, & induit eum dalmaticam, planetam, & campobas, & introducit eum. Dumque introductus fuerit, vocat eum Archiepiscopus sic: Clerus & plebs consentiens civitatis illius cum adjacentibus parrochiis suis elegerunt hunc Diaconum vel Presbyterum Episcopum sibi consecrari. Oremus itaque pro eodem viro ut Deus & Dominus Iesus Christus tribuat ei cathedram episcopalem ad regendam Ecclesiam suam & plebem universam. Deinde schola incipit *Kyrie eleyson* cum letania prostrato Archiepiscopo cum Episcopis & ipso electo in terra ante altare. Completa verò letania surgunt, & benedicunt eum. Benedictione expleta, dat osculum Archiepiscopo. Et tenens eum Archidiaconus, deportat illum; & sic dat osculum Episcopis ac Presbyteris. Et tunc jubet eum Archiepiscopus super omnes Episcopos sedere. Et dum sederit, dicitur alleluia vel tractus, deinde evangelium, & expletur Missa. Dum verò venerit ad communicandum, Archiepiscopus porrigit ei formatam atque sacramentum oblationem. Et suscipiens ipse Episcopus, communicat ex illa super altare, & ceterum ex ea sibi reservat ad communicandum usque ad dies quadraginta, & postmodum ex præcepto Archiepiscopi communicat omnem populum. *Explicit.*

V.

Capitala data Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis.

I. **P**rimùm omnium fidem catholicam omnes Presbyteri, Diaconi, seu Subdiaconi memoriter teneant. Vt si quis hoc faciendum prætermittat, quadraginta dierum à vino abstineatur. Et si post abstinenciam neglexerit commendandum, replicetur in eo sententia.

II. Vt nullus Diaconus aut Subdiaconus cum mulieribus habitare aut converteri præsumat. Et si inventus fuerit hoc faciens, de gradu deiciatur, insuper & exilio destinatus, dies suos in penitentia finiat.

III. Vt ea quæ à Deo conservandis Christianis Principibus amore inlata sunt vel fuerint Ecclesis vel titulis, nullus exinde subtrahere præsumat, ne factæ res de populentur. Et si quisquam præsumperit, res quæ fraudatæ sunt quadruplo restituantur. Aut si non habuerit unde ipsa loca admittant, & res ipsas quæ fraudatæ sunt ab Episcopo ipsius recolligantur, & in ipso loco unde ablata sunt reformentur.

IV. De Presbyteris qui eos ad communionem recipiunt qui incestas nuptias contrahunt, id est, matrinam, cognatam, vel socrum, aut filiam, vel proximam agnatione conjunctam in conjugio sibi sociant, & ad eos pervenerint, admoncantur & separentur. Qui si distulerint, communionem priventur, & oblationes eorum à sacro altari non recipiantur. Et si Presbyter sciens hoc neglexerit distringendum, aut amicitias temporales adtendendum à communionem cum recipere sine emendatione aut penitentia, canonice subiaceat sententiæ.

V. De his Presbyteris qui post primam vel secundam correptionem seu admonitionem recipiunt idola colentes vel insipientes homines qui ad fontes atque ad arbores sacrilegium faciunt, necnon diem Iovis aut Veneris propter paganorum consuetudinem observant, & eos post primam aut secundam adhortationem communicaverint, aut oblationes eorum susceperint, quadraginta dierum spatium in pane & aqua sint contenti.

VI. Vt nullus sacerdotum extra iussionem Episcopi sui procuraciones seculares liceat excipere; excepta iussione Pontificis sui, religiosas causas secularium videlicet, aut Clericorum, pauperum, vel viduarum, sicut sacri præcipiunt canones. Si quis contempta hac observatione in talibus causis se implicasse inveniat, canonice sententiæ de usu præsumptionis subiaceat.

VII. Vt si cui sacerdoti ex qualibet muliere denuntiatum fuerit ut exinde suspicio malæ opinionis efficiatur, nullam cum ipsa habeat conversationem neque secretò neque præfenti. Si deinceps inventus fuerit, post secundam & tertiam contestationem, ut contemptor, gradus sui periculum sustineat.

VIII. Vt nulla Ecclesia cuiuslibet dioceseos ubi baptismum sit Presbyter absque Diacono esse

Ex schedis c. v. Iacobi Sirmondii.